

ROBERT MENASSE

Romantikus tévedések

Azelőtt szerettem mesélni. Elvégre, ahogy erre-arra utaztam, át is éltem egy s más. Órákig tudtam szórakoztatni az ismerőseimet a történeteimmel, és amitől én magam a leginkább föllelkesültem, az volt, hogyan javította fel a pusztá elbeszélés az életet, amelyet éltem. Olyan események, amelyek hihetetlenül irritáltak, utólag elmesélve mulatságosak, tarkán mozgalmasak, jókedvre derítők lettek. Ami valójában untatott, már egy kissé kicifrázva is izgalmas kalandnak mutatkozott, a véletlenek jelentőségteljesnek tűntek, a banalitások tanulságosnak bizonyultak. Az életem, bármilyen tucatélet és bármily fárasztó volt is, miközben elbeszéltem, gazdag és tarka színezetet nyert, sőt egyenesen irigylésre méltónak tetszett, amiben olykor még én magam is hittem. Így aztán többé-kevésbé elégedett voltam velem.

Épp Drezdából utaztam hazafelé, amikor egyszerre világossá vált számomra, hogy az elbeszélte történeteimben közszemlére tett gazdagság hazugság volt. Hogy alapjában véve mindig ugyanazt a szájalmas történetet meséltem. Csak a „cselekmény” volt más minden alkalommal, az úgynevezett élmények, s épp ez világított rá, milyen esetleges volt, amit megéltem, az élet. Repülőn ültem, és fáradt voltam. „Holtfáradt”, gondoltam, s aztán már kizárólag ez a szó volt a fejemben, ez az annyira banális s egyszersmind ijesztő szó. Ezenkívül hosszú percekig nem volt egyetlen gondolatom sem. Bizonyára ezért jutott eszembe azután az „agyhalott” szó. Agyhalott vagyok, gondoltam. Még egyszer itt volt hát, a halál. Aztán azt gondoltam. „Életunt”. S ez lényegében az a történet volt: Drezdában összekevertek egy életuntal, és én csak ennek köszönhetően jöttem rá, hogy valóban az vagyok. Hogy veszélyben vagyok. Hogy alapjában véve valamennyi történetem egy és ugyanazon történet variánsa, tudniillik kísérlet arra, hogy fantomfájdalmakkal ruházzak fel egy csonkolt életet, hogy érezzek valamit, ami nincs. A nevelésében az egzisztenciálistat.

Előző nap sehol másutt, mint éppen *A Naphoz* szállodában ébredtem, Weimarban, napkelte előtt; nem azért, mert vécére kellett mennem, hanem a szégyenérzet miatt, az elviselhetetlenül mardosó életszégny miatt, és a szívem rögtön olyan erő-

* Robert Menasse (Bécs, 1954) prózaíró, esszéista, a kortárs osztrák irodalom egyik legjelentősebb alakja. A '80-as években hosszabb ideig oktatott osztrák irodalmat illetve irodalomelméletet a São Paulo-i egyetemen. Szabadúszó íróként Bécsben él; igen termékeny szerző, munkásságát számtalan osztrák és külföldi díjjal és ösztöndíjjal ismerték el. *Romantische Irrtümer* című novellája *Ich kann jeder sagen / Erzählungen vom Ende der Nachkriegsordnung* (Bárki mondhatja, hogy én / Elbeszélések a háború utáni rend végéről) című, 2009-ben megjelent novelláskötetéből való.

sen kezdett verni, mint egy dobos valami karneválon vagy a háborúban. Hogy újra elaludjak, kilátástalan volt. Fölkeltem tehát, félrehúztam a függönyt, és kinéztem az ablakon, s odakint nem volt semmi: sötétség, néhány fénypontocskával, éjjeli nyugalom, éjjeli békesség.

Ha ébred a nap / ha a fény kacag ...

Gyors föllobbanás volt ez mindössze, rövid, agresszív sercegés a fejemben, mintha egy papírlap hullott volna a tűzbe, amelyre ezek a szavak voltak írva; fölviláglott, majd azonnal elfeketedve semmivé hullott szét.

Nem volt ott hamutartó. Rágyújtottam egy cigarettára, de nem találtam hamutartót a szobában; kerestem, kerestem, végül kinyitottam a minibárt, kivettem egy borospoharat, és abba hamuztam. A minibár előtt térdeltem, és az italokat bámultam. Az órára néztem. Öt óra volt. Őrütség volt, tudtam, hogy őrütség, és hogy meg fogom bánni, de azt mondtam magamban, talán mégiscsak tudnék még aludni, ha most innék valamit. Beledobtam a cigarettát a pohárba; tovább égett, a pohárból most füst szállt föl, akár egy templomi füstölőből. Kinyitottam egy kis üveg vörösbort, egy keveset a pohárba lötyyintettem belőle, hogy eloltsam a cigarettát, visszafeküdtem az ágyba; meg-meghúztam az üveget, dohányoztam. A bor nem segített. Újra fölkeltem, az ablakhoz mentem. Aludni akartam. Soha nem iszom pálinkát. Megittam a vodkát a minibárból. Az égető érzés a... – igen: a napfogatban, nem csilapodott. A koncentrációs tábor. Buchenwald. Nem lett volna szabad odamennem. Az én családtörténetemmel nem. És nem spiccesen, az üzleti ebéd után, és végképp nem az után, hogy az ebéd végeztével azt a rettenetes, szellemtelen, azt a visszataszító mondatot mondtam Schwitters úrnak. Schwitters azt kérdezte, meddig maradok Weimarban. Másnap reggel elutazom, válaszoltam. Az a bizonyos ostoba small-talk-helyzet volt, amikor egy kemény tárgyalás után a felek ismét emberinek mutatják magukat. Úgy, és mit tervezek még erre a délutánra Weimarban?

Schwitters úr egy pohár bort ivott az ebédnél, én hármat. Ez egy s mást megmagyaráz, de nem mindent. Fel voltam dobva. Teljes megelégedésemre szolgáló feltételek mellett kötöttük meg az üzletet. Schwitterst ellenszenvesnek találtam. Ez semmit nem magyaráz meg. Szemmel látható volt, hogy lelkes attól, milyen jól szerepelt. Ez az égvilágon semmit nem magyaráz meg. Harminc alattira taksáltam. Egy azok közül nagyra nőtt ifjoncok közül, akik sötétszürke öltönyben feszítenek, zselézett hajjal, akik a fordulat idején az óvodában játszottak, most pedig úgy tesznek, mintha ők találták volna fel a kapitalizmust. Azt akartam... – hogy sokkolni akartam, az túl erős szó, de mindenesetre nem a kézenfekvő választ akartam adni neki: Goethe-Múzeum, Schiller-Múzeum, hogy aztán valami hangzatos búcsúfrázist halljak ettől az irodalmi analfabétától. Úgyhogy vállat vonva azt mondtam: A KZ-be megyek agyonütni az időt.

Bármit mondtam volna, Schwitters úr szép napot kívánt volna. A mondat már készen várakozott a szájában, és tüstént ki is bucskázott belőle: Akkor hát további szép napot!

De valamiképpen, ez látszott rajta, irritálta, amit hallott, és már tudtam, hogy alábecsültem. S legfőképpen azt ismertem fel egyik pillanatról a másikra, hogy nem annyira őt sokkoltam (ha őt is, az elhanyagolható), sokkal inkább saját magamat. Nem akartam ezt mondani, nem lett volna szabad ezt mondanom, tiszta örülség volt: időt agyonütni a koncentrációs táborban.

Akkor égetni kezdett, s én megpróbáltam elfojtani ezt az érzést, úgy, ahogy egy izzó tűzfészekre takarót dobunk, de csak egyre jobban füstölt. S aztán elmentem Buchenwaldba, igen. És gondolatban újra meg újra lejátszottam ezt a jelenetet Schwitters úrral; igyekeztem a lehető legplasztikusabban felidézni, hogy valóban ismétlődjek meg, és én be tudjak avatkozni, és meg tudjam másítani. Elmondtam magamban, mit mondott, aztán, hogy mit mondtam én, és hogy erre ő hogyan reagált, míg ahhoz a ponthoz nem értem, ahol kimondtam az örült mondatomat – és most egy másik mondatot mondtam vagy egy harmadikat; újabb és újabb mondatokat találtam ki, amelyeket mondhattam volna vagy mondanom kellett volna, hogy a valóban kimondott helyett egy másik mondat elraktározására vegyem rá, kényszerítsem rá az emlékezetemet. De hiába. A parázs felizzott, és egyre erősebben füstölt.

Fölálltam, és újra odamentem az ablakhoz. A fekete ég fokozatosan körvonalakat nyert. A hajnal első fényében egy sötét esőfelhő-takaróra esett a pillantásom. Esni fog, és akkor mi van? Aludni akartam. Odamentem a minibárhoz. Mi van még? Vodka már nem volt. Whisky. Talán akkor elveszítem az eszméletem. Lefeküdtem az ágyra, ittam és cigarettáztam. Világos gondolatom már egy sem volt. Eleredt az eső. Hiszen tudtam előre. Különös, hogy ennyi idő kellett, hogy felfogjam. Meztelenül feküdtem az ágyban, és esett. Vigyorogtam, meztelenül az esőben – és hirtelen: a pánik és semmi menekülési lehetőség. De akkor már dörömböltek is ököllel az ajtómon. Beengedtem a tűzoltó-készülékes embereket. Megnyugtattam őket. A cigarettafüstömmelel aktiváltam az ágyam fölötti automata tűzoltó-berendezést.

Ezért utaztam el csak a 9 óra 51-es vonattal. Mehettem volna már a 7:51-essel is, de a hotelben el kellett még intézni a formaságokat.

Nem, nem voltam depresszív hangulatban, amikor Drezdába érkeztem. Mindenféle voltam, de depressziósnak nem mondtam volna magam. Sőt éppenséggel úgy volt, hogy egyes dolgok pusztá megszokásból jókedvre derítettek: amikor el tudtam képzelni magamban, hogyan fogom őket később kiszínezve és poentírozva elmesélni. A vasúti fürkében egy férfi ült velem szemben, és valamilyen könyvet olvasott, én meg igyekeztem kifigyelni, milyen könyvet. De úgy tartotta, hogy sehogy sem látta a címét. Kupétársam valamivel fiatalabb volt nálam, ruháin látszott, hogy nagyon drágák, s ő nem tűnt gyakorlott olvasónak. Arckifejezése, összeráncolt homloka túlzott erőfeszítés benyomását keltették, akárha valami használati utasítást olvasna. S amikor letette a könyvet, és elhagyta a fürkét, akkor láttam: Patricia Highsmith-től a *Két idegen egy vonaton az*.

A figura visszajött, folytatta az olvasást, és hamarosan Lipszébe értünk, ahol át kellett szállnom.

Délben érkeztem meg Drezdába; fizikailag rosszabbul már nem is igen lehettem volna. A pályaudvarról a *Hotel am Blauen Wunderbe*¹ menet a taxiban bóbiskoltam; semmit nem láttam a városból. Négykor volt a következő találkozásom. A város bombázása a műsor szerint negyed kilenckor kezdődik. Kimerült, kialvatlan, reszketeg voltam. És már megint rengeteg időt kellett – áthidalnom. Az az émelygő, égető érzés a gyomorban.

Dohányzó-szobát kértem. Ez: a dohányzási engedély volt a szoba legvonzóbb tulajdonsága. Leraktam a bőröndömet, és elhagytam a szállodát. A sarkon túl találtam egy vendéglőt, *Schillergarten* névre hallgatott; bementem, hogy harapjak valamit. Weimarban nem mentem el a Schiller-házba, de most itt ültem Drezdában a *Schiller-kertben*. Már semmi nem derített jobb kedvre. Ettem, pedig éreztem, hogy nem tesz jót. Általában túl sokat eszem. Így próbálok, hogy úgy mondjam, értelmet adni az értelmetlennek. Akinek újra meg újra sok időt kell – igen, a francos életbe: agyonütnie; pont ez a probléma: agyonütni; egész életemben egy csomó időt kellett, újra meg újra agyonütnöm –, az folyton beül valahová enni. Minden étkezési időt fölhasznál arra, hogy valóban egyen. Ül valahol, és eszik, s miközben eszik, olyan ember benyomását kelti saját magában és másokban, aki valami értelmes, de legalábbis szükséges dolgot művel; elvégre ennie muszáj az embernek. Gyötri magát, de legalább a normalitás látszatát őrizve gyötri. A ház specialitását, szász ecetes, párolt marhasültet rendeltem. Evés közben egész bensőm tiltakozott. Édesnek éreztem a savanyú-sültet, de savanyút kellett bőfögnöm tőle.

Olyan családból jövök, amely megtapasztalta az éhezést. A bőségben is megtanultam mindent megenni, ami a tányéron van.

Utána visszamentem a szállodába, hánytam egyet, kicsit pihentem, és nagyon hosszan zuhanyoztam. Végre annyi lett az idő, hogy taxit hívhattam, hogy Nickwitz úrhoz vitessem magam. Már nem emlékszem, hogyan sikerült viszonylag szerencsésen túlesnem a tárgyaláson. „Valami” tárgyalt, én csupán a hanghordozó voltam. Csak annyit tudok, hogy Nickwitz úr nagyon kicsi volt, a tárgyalószobánk meg irdatlanul nagy. Úgy megszorította a nyakkendőjén a csomót, hogy égne állt a haja. Lényegében ez minden, amire emlékszem: hogy lenéztem, és szinte végig kibámultam az ablakon. Mindenesetre nem fizikai vagy esztétikai okokból néztem le, hanem, mert az volt az érzésem, hogy ez a becsvágyó és mohó emberke még egyszer sem gondolt életében a halálra. Volt vajon egyáltalán valaha is temetésen? És ha volt is. Akkor az is csak arra volt bizonyosság számára, hogy a halál mindig csak másokat ragad el.

A tárgyalóhelyiség nagy ablakain át az Elbára és a folyó túlsópartjára lehetett látni. Egészen halkán, majdnem úgy, mintha egy álmos macska dorombolna, motoros fűrészek hangját hallottam. Odaát, a túlsóparton, éppen egy hatalmas fát vágta ki. Le-

¹ Szálloda a Kék Csoda mellett. (A *Kék Csoda* Drezda egyik, az Elba fölött átívelő hídjának [hivatalosan *Loschwitzer Brücke*] közkeletű neve. A híd a város egyik jelképe.) [A ford.]

dólt. – Nos, hát – mondta Nickwitz úr, miközben kezét rázott velem. S még egyszer: – Nos. – Nem volt mestere a frázisoknak.

Gyalog is visszamehettem volna a szállodába, de taxiba ültem. Kevéssel azelőtt, hogy elértük volna a hotelt, azt mondtam a sofőrnek, hogy hajtson tovább a hídig. – A Kék Csodához? – Igen, mondtam, a Kék Csodához. Még mindig több mint két órám volt a légitámadásig.

Megkérdezték őket. Akarjátok a totális háborút? Igennel válaszoltak. Igen! Hát megkapták.

Fölmentem a hídra, a közepén megálltam, és a korlátnak támaszkodva nézelődtem. Nem esett már. Minden csillogott. Láttam az Elbát, ahogyan szabadon és büszkén – pont ezek a patetikus szavak jutottak eszembe – hömpölyög a dombok és mezők között, a maga nyugodt, szinte gyengéd természeti erejében, megerősítetlen töltések, tágas mezők mellett, keresztül egy nagyvároson, amelynek tetői és kupolái olyanok, akár a kalapok, amelyekkel a legbüszkébb emberek elfedik a fejüket Isten elől. Lankák és utak; szinte reszketnek a szépségtől. Mint a szelíd állatok, vonulnak a hegyek a folyó mellett.

Németország romantikus ország. Komolyan meg voltam hatódva, amikor ezen a gondolon értem magamat: Németország valójában romantikus ország. A klasszika tévedés volt. A tökéletesség fennhézó gesztusa, Weimartól a Bauhauson és Albert Speeren² át a fasizmusig. Weimar, Buchenwald – tévedés. A vad, a zabolátlan, amely belesimul a szépségbe, alkalmazkodik hozzá; Drezda, az Elba, ez az igazság: a valós, térbeli helyé lett vágyakozás.

Fázni kezdtem. Visszamentem a szállodába. Még mindig másfél órát kellett elütnöm valahogy.

Megkérdezték őket. Teli torokból „Igen”-nel feleltek. Nem érzek részvétet. Ők akarták így. Mi nem. Mi Coventryben voltunk. Minket, gyerekeket evakuáltak. Engem nem érdekelnek Drezda sebei. Láttam a romokat, amelyek a host parents, a befogadó szüleim házából maradtak. Rendes, tisztességes emberek voltak. Magukhoz vettek, mint bécsi zsidófiút. Úgy szerettek, mintha a saját gyerekük lettem volna. Soha életükben nem voltak operában. Soha semmilyen aranykupolás épületben nem jártak. Ők a gyárba jártak. Ott sok volt a korom és a por. Micsoda elképesztő erőfeszítés áll egy ilyen tisztességben leélt élet mögött. Tudom, mi az a részvét. Nem érzek részvétet Drezda iránt.

És már megint itt volt az étkezés ideje. A szállodában ettem valami apróságot, szász krumplilevest, és magam elé meredtem. Teljesen erőtlennek éreztem magam,

² Albert Speer (1905–1981) Hitler, illetve a Harmadik Birodalom vezető építész (1942-től fegyverkezés- és lőszerügyi birodalmi miniszter is volt). Grandiózus várostervezői ambíciói mellett a (munkatáborokban tartott) kényszermunkások dolgoztatásának irányításából is kivette részét, és részt vett a megsemmisítő táborok tervezésében-építésében is. A nürnbergi perben húsz év börtönre ítélték, amit le is töltött. (Az ítélet súlyosabb is lehetett volna, ám a koncentrációs táborok létesítésében való közreműködésének mértékére és részleteire csak Speer halála után derült fény.) [A ford.]

ugyanakkor valami pattanásig feszült volt bennem, fájdalmasan, fokozhatatlanul. Utána fölmentem a szobámba, és megnéztem Drezda bombázását. Közben mogyorót rágcsáltam, mert egyszerűen képtelen vagyok ellenállni, ha egy hotelszoba minibárjában mogyorót találok. Gyűlöltem magamat. Totál ésszerűtlen volt. Éppen végeztem a vacsorával, éhes nem voltam, s mégis tömtem magamba a mogyorót, ami csak értelmetlenül pusztítja a szervezetemet. Melléje elkortyoltam a vacsoránál fölnyitott üvegből a maradék bort, s közben néztem, hogyan rombolja le szinte az egész várost a légitámadás.

Megkérdezték őket. Akarták a totális háborút, rá szavaztak. Semmi nem hagy annyira hidegen, mint a később Drezdáért ontott könnyek.

I couldn't care less.

Sírtam, amikor Drezda lángolt. Ugyanakkor tudtam, hogy nem Drezdáért sírok, hanem mert részeg vagyok és magányomban érzélgős, és még mindig a „Kék Csoda-élmény” hatása alatt állok, továbbá tele vagyok öngyűlölettel a súlyproblémáim ellenére magamba lapátolt mogyoró miatt, és mindezen okoknál fogva különösen fogékony vagyok a giccsre. És ez a film kétségtelenül giccs volt.

A sorstól kapott jelzésnek tekintettem – nem, ez így túl patetikus: jelentéssel bíró véletlennek tartottam, hogy pont aznap, amikor először járok Drezdában, egy Drezda rommá-bombázásáról szóló filmet adnak a tévében. A ZDF csatorna valószínűleg kampányszerűen reklámozta a filmet, úgy, hogy arra még én is, aki alig nézek tévét, fölfigyeltem. Az első részt elmulasztottam, de a másodikat épp aznap este vetítették, amikor Drezdában voltam.

Most ott ültem, és tudtam, hogy még mindig nem fogok tudni, most már aztán végképp nem fogok tudni aludni.

Nem volt még olyan diktatúra, amelyben megkérdezték volna az embereket. A németeket megkérdezték. Ez példátlan volt. És ők a totális háború mellett voksoltak. Drezda nélkül soha nem fogták volna föl, mit is választottak.

Ezt mondta apám. Számtalanszor elmondta. Nem kell azt szajkózni, amit az ember hall. Az apjától. Az apáktól. Még ha tapasztalatok erősítik is meg, amit mondanak. Még ha igazuk is van, legalábbis abban az értelemben bizonyosan, hogy soha senki nem kérdezte meg tőlük, milyen tapasztalatokra szeretnének szert tenni és milyenekre nem.

Elhatároztam, hogy újra elmegyek a Kék Csodához.

Nem a lebombázott Drezda a szomorú. Csakis és kizárólag azoknak a halála szomorú, akiket nem kérdeztek meg. Azé a hat millióé.

Az utcán egy lélek sem járt. A légitámadás a képernyőkön szemléltetést üresre söpörte Drezdát. Nem, nem voltam komolytalan. De azt sem akartam hagyni, hogy most valami rettenetesen drámai hangulat kerítsen hatalmába.

Ott álltam a hídon, bámuldoztam, sötét volt, de tudtam -

Leon, hagyd abba, ez nem gyerekeknek való történet! A végén nem fog tudni elaludni nekem!

Ez anyám volt, amikor apám mesélt. Néztam a sötétet; éjszaka volt. Így is sejtetem a fenséges szépséget, amely sötéten rejtőzött a sötétben. Előrehajoltam, és néztem a fekete hömpölygést. Ekkor valami zajt hallottam a hátam mögöl. Zörgést vagy csörömpölést. Hátrafordultam. Egy asszony elengedte a biciklijét, és felém szaladt. – Nem jó ötlet! – kiáltotta.

– Ez furcsa. Általában csupa jó ötletem szokott lenni!

Nem, nem ezt mondtam. Akkor hangzott volna így a válaszom, ha valakinek elmesélem ezt a történetet. Igazában egy szót sem szóltam. A nő megragadta a felkaromat, benyomult a hídkorlát és a testem közé, rám nézett. És én sírni kezdtem. Tiszta örület volt! Sírtam, és tényleg nem gondoltam öngyilkosságra, csak...

– Jól van – mondta a nő –, jól van. El akarod mondani?

Bólintottam. Odébb mentünk pár lépéssel. – A biciklid! – mondtam.

Nem erősségem idegenek életkorának megsaccolása. A nő nem volt fiatal. Öreg sem volt. Nagyon bizalomkeltő módon volt felnőt.

Mellettem jött a biciklijét tolv, nem szólalt meg, arra várt, hogy én mondjak valamit. Az egyetlen dolgot, amit mondani akartam volna, nem tudtam kimondani.

– Van itt a közelben nyitva valami?

– Rögtön itt lent. Az oroszok!

Nem értettem. Tolta mellett a biciklijét. Bandukoltam mellette.

– Hogy hívnak?

– Rita.

A híd végére érve lefordultunk jobbra az Elba-part felé; ott volt egy... lokál? Annak bajosan lett volna nevezhető. Egy konténer és egy deszkasufni sajátos keveréke volt, hullámbádog-tetővel, valami ideiglenes, mégis nagyon masszív, s az időjárás annyira rajta hagyta a nyomait, mintha örök időktől ott állt volna. Semmi kivilágítás, mindössze a réseken belülről kiszűrődő fény. És basszusok, a dobozból kilüktető szívdobogás, dübörgő zene.

Nem tudom, jól emlékszem-e. Azt hiszem, Rita valami jelfélét kopogott az ajtón, mire kinyitották nekünk. Odabent nagyon világos volt, nagyon hangos, és vágni lehetett a füstöt. Oroszul énekeltek, gajdoltak, ordítoztak. Tényleg így volt? Vagy azért képzelem így, mert Rita azt mondta, „az oroszok”?

Tényleg Ritának hívták? Beszéltünk is! Mit mesélhettem neki? És ittunk! Vodkát? Táncoltunk is? Azt hiszem, táncoltunk, legalábbis átkaroltam, és közvetlenül a fülem mellett hallottam a nevetését.

Valamikor egy érintés ébresztett. Szememet kinyitva egy asszony arcát pillantottam meg; nem volt minden csinoság híján, de némiképp durva vonású volt, és pirosfoltos. – Fölkelni! – sürgetett. Behunytam a szemem. Hol vagyok? Ki ez a némbere? Pokolian fáj a fejem. Mit csináltam éjjel...

– Elmúlt tizenkettő!

Emlékfoszlányok. Egy nő kerékpárral... Valahol voltam... vele... s ő vajon...? Ránéztem az asszonyra. Nem... ismerem. Kétségbeesetten kutattam magamban a romantikus hangulatnak valamiféle maradéka után, de –

– Mozduljon, kérem! Tizenegy óráig tartózkodhat a szobában. El kell hagynia a motyójával együtt! Tizenkettő múlt. Ki kell takarítanom!

– Még egy szó – mondtam –, és beugrom az Elbába a Kék Csodáról!

– Remek ötlet! – kontrázott.

Nagy nehezen föltápáskodtam. Ott álltam előtte meztelenül. Szemlátomást hidegen hagyta.

– Hát akkor ugorjon. Nekem nyolc, hogy utazik el. Nekem mindenesetre ki kell itt takarítanom!

A reptérre vivő taxiban:

– Most van először Drezdában?

Nem szeretem a fecsegő taxisokat.

– Igen!

– Tetszik a város?

– Igen.

Tehetetlenül ültem a kocsiban, s a sofőr megállíthatatlanul mesélt. Fiatalon jött Drezdába. Hannoverből. Hallgattam. Hannoverből, ismételte.

– Nyugatról Keletre – érti?

– Igen.

– Ezt senki nem érti meg, senki.

– Aha.

– Nem ért engem. Azt mondtam: Hannoverből jöttem. Drezdába. Nyugatról Keletre. Pont fordítva, mint...

– Oké, értem – mondtam. – És miért?

– Világbajnok akartam lenni.

– Világbajnok?

– Igen, evezésben.

– Aha!

– Azt hittem, meg fogja kérdezni: Hannoverben talán nem lehet evezni?

– Igen. És: nem lehet?

– Dehogynem. Viszont ha valaki világbajnok akar lenni! Annak Drezdába kell jönnie!

– Mert?

– Az Elba miatt. Az Elba vize sűrű. Nincs még egy folyó, amelynek ilyen sűrű lenne a vize. Aki az Elbán edz, annak a többi folyó meg se kottyán, annak az összes többi folyón úgy megy az evezés, mint a karikacsapás, érti? Aki az Elbán gyors, az mindenütt a leggyorsabb.

– Mit jelent az, hogy sűrű?

– Sűrű. Az Elba vize minden másnál sűrűbb. Ezt érzi az ember. Az Elba valami más, valami páratlan. Nincs még egy ilyen sűrű folyó. Mit gondol, miért nem evezhetnek a németek a Temzén? Mert kínos lenne Oxfordnak és Cambridge-nek, érti?

– Nem!

– Pedig így van. Ezenkívül ideát volt Theo Körner.

– Theodor Körner?

– Theo Körner! A világ legjobb evezős-edzője. A hatvanas években. Hozzá akartam kerülni. Nyugat vagy Kelet – érdekelt is engem! Fiatal voltam. Az evezés érdekelt.

– És?

– Idejöttem, és kész. Drezdába. Hannoverből.

– És?

– Arany Montrealban, hetvenhatban. Nyolcasban. Tulajdonképpen egyesben akartam fejlődni, de azt nem támogatták. NDK. Érti? Az volt a fontos, ami kollektív. Hát jó. Aranyérem nyolcasban.

– Maga aranyérmet nyert? Az olimpián??

– Hát nem most mondtam? Hetvenhatban, nyolcasban.

– Gratulálok!

– De a világbajnokságból semmi nem lett. Jött egy hirtelen betegség.

– Betegség?

– Ja. Le vagyok százalékolva. Ezért taxizom most. Reiter-szindróma.

– Hogy mondja?

– Reiter-szindróma. Őrület, nem? Evezek, és jön a Morbus Reiter. Amúgy semmi köze a lovagláshoz.³ Csak ez a neve. Az orvost hívhatták Reiternek. De agyrémnek mindenesetre agyrém.

– Miféle betegség ez?

– Begyulladnak az ízületek, megdagadnak és bemerevednek. Lóttek az evezésnek. Érti?

– Értem.

– Semmit nem ért! Ott ültem aranyéremmel a nyakamban a szarban. Nem Hannoverben. Drezdában.

– Értem.

– Oké. Akkor jó utat!

Fizettem. A sofőr kiszállt és kinyitotta a csomagtartót. Kivettem a bőröndömet. Ránéztem a taxisra. Nagyjából egykorú lehetett velem.

Azután ültem a repülőgépen, és – ahogy mondtam – nem gondoltam semmit.

TATÁR SÁNDOR fordítása

³ A német *reiten* „lovaglás”-t, a Reiter „lovás”-t jelent. [A ford.]